
לְהַבִּין אֶת הַתְּפִלָּה

A Look At the Sources and Structure of the Prayers in the **סידור**

מוסף שמונה עשרה לראש השנה

מוסוף שמונה עשרה לראש השנה

None of the provide a detailed description of **משנה שמונה עשרה** except for the **משניות** of **תענית** (see Appendix) that portrays the **משנה שמונה עשרה** of **מסכת תענית דף טו, עמ' א'** and the following **רash haShana** in **משנה שמונה עשרה** that portrays **רash haShana** in **משנה שמונה עשרה** and the following **רash haShana**:

משנה מסכת ראש השנה פרק ד', משנה ה' – סדר ברכות אבות וגבורות וקדושת שם וכו' עמהן מלכיות ואינו תוקע; קדושת היום ותוקען; זכרונות ותוקען; שופרות ותוקען; ואומר עבודה והודאה וברכת כהנים, דברי רבי יוחנן בן נורי. אמר ליה רבי עקיבא אם אינו תוקע למלכיות למה הוא מזכיר? אלא אומר אבות וגבורות וקדושת השם וככל מלכיות עם קדושת היום ותוקען; זכרונות ותוקען; שופרות ותוקען; ואומר עבודה והודאה וברכת כהנים.

Translation: *Mishnah. The order of the Brachos in the Mussaf Shemona Esrei is as follows: the leader says the Bracha of the patriarchs, that of mightiness and that of the sanctification of the name and includes Malchiyos, the kingship-verses with them and does not sound the Shofar. He then says the Bracha of the sanctification of the day and sounds the Shofar; Zichronos, the remembrance-verses and sounds the Shofar, and Shofaros, the shofar-verses and sounds the Shofar; and he then says the Bracha of Avoda, the temple service, the one of thanksgiving and the Bracha of the Kohanim. That represents the view of Rabbi Yochanan ben Nuri. Said Rabbi Akiva to him: if he does not sound the Shofar for the kingship-verses, why does he say the kingship-verses? Therefore the rule is as follows: he says the Bracha of the patriarchs and of the mightiness and of the sanctification of the name, and says the kingship-verses along with the sanctification of the day and sounds the Shofar; then he says the remembrance-verses and sounds the Shofar, and the Shofar-verses and sounds the Shofar. Then he says the Bracha for the temple service, the thanksgiving Bracha and the Bracha that contains the blessing of the Kohanim.*

The wording of the **משנה שמונה עשרה** does not limit the recital of this version of **רash haShana** to **מוסוף שמונה עשרה** opines that initially the text that we recite as part of **בעל המאור**. The **תפלת מוסף שמונה עשרה** was the text of **רash haShana** of all the prayer services on **רash haShana**:

בעל המאור מסכת ראש השנה-ח¹ וANI אומר כי משורש ההלכה אין בר"ה שביע ברכות אלא תשע זה ולעליהם בין עברית בין כשרהית בין במנחה כמו שתראה בפרק תפלה השחר הני י"ח בנגד מי הני שבעה לשbetaא בנגד מי הני תשע ברכות לר"ה בגד מי? נראה לנו מכאן שאין לנו להלוק בתשע ברכות אבל תפנות היום כמו שאין לנו להלוק ביום של חול ובשבוע של שבת. ואע"פ שאין תוקען אלא במוסף בדורנו העובר לפני התקופה ב"ט של ר"ה השני מתקיע, הוא לעניין ברכות זה וזה שווין.

1. This note is found on the last page of the commentary of the **בעל המאור** to **מסכת ראש השנה**.

Translation: In my opinion, the initial version of Shemona Esrei for all the Tefilos of Rosh Hashonah did not consist of seven Brachos but was made up of nine Brachos. That version was recited as part of Tefilas Arvis, Shacharis, Mussaf and Mincha. I reached that conclusion from the following excerpt found in the chapter entitled: Tefilas Ha'Shachar (Maseches Brachos): why do we recite 18 Brachos as part of the daily Shemona Esrei, seven Brachos as part of the Shabbos Shemona Esrei and nine Brachos as part of the Rosh Hashona Shemona Esrei. That excerpt does not distinguish between the Tefilos of Rosh Hashonah. In other words, we should be reciting nine Brachos in Shemona Esrei as part of every Tefila on Rosh Hashonah just as we never deviate from reciting 18 Brachos as part of the daily Shemona Esrei and we never deviate from reciting seven Brachos as part of the Shabbos Shemona Esrei. Although we do not sound the Shofar except during Mussaf Shemona Esrei on Rosh Hashonah that fact does not diminish that Shemona Esrei in all the Tefilos of Rosh Hashonah should contain the same number of Brachos.

That the **מוסף שמונה עשרה** in **ראש השנה** provides a detailed description of **מסכת ראש השנה** in **משנה** of **רash haShana** is one reason to view **רash haShana** as being unique. So is the fact that it is the longest **שמונה עשרה** that we recite during the course of the year. Nevertheless, four other features of that **שמונה עשרה** truly make it unique:

1. The role that **שופרות מלכיות**, **זכרונות ברכות פסוקים** play in the **ברכות בתובים** of **תורה**, three from each of those; three from the **פסוקים נביים** and we close with one additional **פסוק תורה**. To appreciate the uniqueness of reciting **שמונה עשרה** as part of the **ברכות פסוקים**, ask yourself the following question: how many complete **פסוקים** do we recite as part of the daily **שמונה עשרה**? Answer: none.
2. That we interrupt the recital of **שמונה עשרה** in order to perform a non-verbal act of prayer; i.e. **תקיעת שופר**. Initially, **תקיעת שופר** was performed during the recital of the silent **שופרות מלכיות**, **זכרונות ברכות** after each of the **ברכות** of **תורה**. That practice is still followed in some synagogues. Each one present waits after finishing each of those **תקיעת שופר** until the **בעל תוקע** performs **תקיעת שופר** **ברכות**. In other synagogues, **תקיעת שופר** is performed during **חזרת הש"ז**. On no other occasion during the year is either the silent **חזרת הש"ז** or **שמונה עשרה** interrupted by a similar non-verbal act of prayer.
3. We combine **שמונה עשרה** in **ברכות**, not once but twice; once by combining the **ברכה מלכיות** of **ברכה קדושת היום** of **ברכה מלכיות** with the **ברכה קדושת השם**. We do so twice in order to be in compliance with both the opinion of **רבי יהנן בן נהרי** and the opinion of **רבי עקיבא** found in the **משנה** cited above. In no other version of **שמונה עשרה** that we recite during the year do we combine **ברכות**? Why do we combine **טבון שמונה עשרה** in **ברכות**? In truth, we should be reciting ten **טבון שמונה עשרה** in **ברכות**-the seven that

ברכות we usually recite as part of **יום טוב** plus the three special days of **מוסוף שמנה עשרה** that we add for **חוצל**. How did magically convert ten into nine? By combining **ברכות שופרות מלכיות**, and **ברכות ראש השנה**. Why is it necessary to recite only nine **ברכות**? Because **חנה**, whose **תפלה** was answered, referred to G-d's name nine times in her **ברכות**. (See Appendix for the source in the **גמרא**). The nine **ברכות** that we recite are meant to correspond to each of the times that mentioned G-d's name. (Note - her **תפלה** is read as part of the **הפטרה** for the first day of **ראש השנה**).

4. **ראש מוסף שמנה עשרה** in **ברכות התימת הברכה** for three **המלך הקדוש הא-ל הקדוש** to **המלך הקדוש הא-ל הקדוש**. We amend the **השנה** in **מלך על כל הארץ מקדש ישראל ויום הוברין** to read: **ברכה** in the fourth place of **ה蒂מת הברכה** **מלך אשכנז** **מקדש ישראל והומנים**. Lastly, in many synagogues that follow **הטבורה**, they modify the **הברך את עמו ישראל בשלום** from **שים שלום** of **ה蒂מת הברכה** **השלום**.

Let us now examine each of those unique features found in **רשות מוסף שמנה עשרה** beginning with the last issue.

1. *Changing the ברכות*

הברך את מקדש ישראל והומנים הא-ל הקדוש התימות הברכות Why are the **הטבורה** and **מקדש ישראל והומנים הא-ל הקדוש** of **התימות הברכות** modified? Explaining the change in **מלך על כל הארץ מקדש ישראל ויום הוברין** in many Ashkenazic communities is not difficult nor is it hard to provide the basis for modifying the **הברכה** of **התימת הברכה** **מלך על כל הארץ מקדש ישראל והומנים הא-ל הקדוש**. A challenge is posed in presenting the grounds for changing the **הברכה** of **התימת הברכה** **מלך על כל הארץ מקדש ישראל ויום הוברין**. The change from **מקדש ישראל והומנים הא-ל הקדוש** to **מלך על כל הארץ מקדש ישראל ויום הוברין** can easily be explained because both modifications are based on a rule that concerns **ברכות** i.e.; **ברכות** (See Appendix for the source in the **גמרא**). That rule is interpreted in one of two ways—that you must mention words that are included within the **ברכה** just before the **ברכה** and that each **ברכה** must reflect the theme of the **ברכה**. Since we add **שמונה עשרה** to the third **ברכה** of **מלכיות פסוקים**, we must include a reference to the theme of the third **ברכה** within the **ברכה** of the third **ברכה**. **מלך הקדוש הא-ל הקדוש** to **ברכה** **ברכות** **מלך מלכיות פסוקים**. That is why we change the **ברכה** from **ברכות** **מלך מלכיות פסוקים** to the fourth **ברכה** of **ברכות**. Similarly we add **שמונה עשרה** to the fourth **ברכה** of **ברכות**. As a result, we

must include the theme of **חתימת הברכה** within the fourth **מלכיות**. Therefore, we change the **חתימת הברכה** from **מלך על מקדש ישראל והזמנים** to **מלך על כל הארץ מקדש ישראל ויום הzcרון**.

When modified those two **חתימות הברכה** they were careful not to violate a second rule of **ברכה**-**אין חותמיין בשתיים**; i.e.; **ברכות** in which we enunciate two distinct themes (See Appendix for the source in the **גמרא**). If you pay close attention to the wording of the **ברכות** of **מלך הקדוש** and **מלך על כל הארץ**, you will notice that the theme of **מלכיות** was included but not as a distinct theme. Instead, blended the additional theme of **מלך** into the **ברכות**. In the case of **הא-ל** simply changed the description of G-d from **מלך הקדוש** to **מלך**. In the case of **מלך על כל הארץ**, the theme of **מלך** was added as an adjective describing G-d.

מקדש ישראל והזמנים and **הא-ל הקדוש** of **ברכות** cannot serve as the basis for modifying the **חתימת הברכה** from **מלך** to **ושם שלום**. While we do add **ושם שלום** to the **ברכה** of **שם שלום** by including the words: **עושה השלום** to **את עמו ישראל בשלום** **בספר חיים**, **ברכה** ו**שלום**, **ופרנסת טובה**, **נוצר ונכתב לפניו** no, **אנחנו וכל עמו** **בבית ישראל**, **לחים טובים ושלום** **ברכה ברכת כהנים** is **שם שלום** of **ברכה** and the **ברכה** acts as a substitute for **ברכת כהנים**. The words that we add to the beginning with **בספר חיים** are already subsumed within the words of **ברכה**. Therefore the addition of the paragraph of **ברכה** did not add a new theme to the **ברכה**. If the theme of the **חתימת הברכה** did not change, then what spurred the practice of modifying the **ברכה** of **שם שלום**?

Let us begin our analysis by establishing that Sephardim do not change the **חתימת הברכה** of **ושם שלום** to **מלך על כל העולם** while Ashkenazim have a long history of modifying the **ברכה**:

פירוש סידור התפילה לרוקח² [כל] מלך על כל העולם עומד תרנה-ו אין אמרים מראש
השנה עד יומם הכפורים המברך את עמו ישראל בשלום, לפי כביבול אינו יכול לברכם כי

2. Rabbi Elazar of Worms (the Rokeach) was born in Magentzia circa 4920 (1160 CE). He received his early Torah education from his father, Rabbi Yehuda bar Klonimus (Ribak of Magentzia); subsequently he moved to Metz, where he studied under Rabbi Eliezer, the author of the Yereim. Later, he moved to Shpera, where he studied under his primary teacher Rabbi Yehuda bar Klonimus bar Meir, the author of Yichusei Tana'im VaAmoraim (Ribak of Shpera, apparently not related). In Shpera he was educated in the hidden Torah by his relative Rabbi Yehuda HaChassid, whom he stayed by in Regensberg for a period of time. He lost his wife and children during the Crusades, and he himself and many of his students were badly wounded. Rabbi Elazar died in Worms at the end of the fifth millennium (circa 4990 - 1230 CE), and was buried there. (Bar Ilan Digital Library)

להבין את התפלה

במקום משפט אין צדקה, אך אומ' עושה השלום, שאע"פ שעושה משפט יש שלום בעולם, דכתבי (דהי"א טז, ל') חילו מלפניו כל הארץ אף תבן תבל בל תמוות.

Translation: We do not say the Bracha of Ha'Mivarech Es Amo Yisroel Ba'Shalom in Shemona Esrei beginning on Rosh Hashonah and continuing until after Yom Kippur because in theory during those days G-d cannot provide us with a blessing. If G-d is engaged in judging us, we cannot expect G-d to show us compassion. Instead we say: Oseh Ha'Shalom. Although G-d is engaged in judging us, G-d can still provide peace to the world, as it is written: Tremble before Him, all the world; the world shall remain stable, that it not be moved.

מהוזר ויטרי סימן שמו-בספר חיים טובים. ברכה. ושלום ופרנסת טובה. נזכר ונכתב לפניך
אנו וכל עמד בית ישראל לחיים טובים לברכה לשמחה ולשלום. ברוך אתה י-י עוזה
השלום:

ספר מהרי"ל³ (מנגנים) סדר תפילות של ראש השנה-מה שאנו אומרים בר"ה עושה השלום
ובשאר ימות השנה [ה]مبرך את עמו ישראל בשלום, לפי שעושה בגימטר' ספרא"ל והוא
מלאך הממונה על הכתيبة, ואנו מזכירים אותו עתה שיכתוב אותנו לחיים טובים ושלום.

Translation: Our practice of changing the ending Bracha of Sim Shalom to Oseh ha'Shalom on Rosh Hashona while during the remainder of the year we say: Ha'Mivarech Es Amo Yisroel Ba'Shalom is based on the Gematria of the words: Oseh Ha'Shalom. The Gematria equals the name: Safra'El. He is the angel who is in charge of keeping records in Heaven. We want to make references to him on Rosh Hashona in order to egg him on to record us as having been rewarded with a good and peaceful life.

Now that we have established that the change in the **שם שלום** of **חתימת הברכה** is based on strong Halachic authority, we can begin to examine the change from a historical perspective. The explanation I am about to present was offered by Professor Lawrence Schiffman, former chairman of the Jewish Studies Department at New York University, who retired from that position and who then became Provost at Yeshiva University. He provided this explanation during a six week lecture series he delivered on the Talmud Yerushalmi at the JCC of Manhattan. Professor Schiffman suggested that the **חתימת** **שם שלום** of **ברכה** **מטבע הברכה** is the original **עושה השלום** of **הברכה** and that on the wanted our prayers to revert as much as possible to the earliest forms of **שמונה עשרה**. Professor Schiffman's statement is in conflict with a line of rabbinic authorities who hold that the original **שם שלום** of **ברכה** **מטבע הברכה** was **הברך את עמו ישראל בשלום** and that as a result, because there is no Halachic basis to change the **שם שלום** of **ברכה** to **עושה השלום**, the change should not be made. In truth the two opinions are not in conflict. The opinions that hold that the original **שם שלום** of **ברכה** **מטבע הברכה** was **הברך את עמו ישראל בשלום** are in

3. Rabbi Jacob ben Moses Moellin was born in Mainz, Germany, ca. 1360, but studied in Austria. He founded a yeshiva in Mainz in 1387 after his father's death, and soon became recognized as the spiritual leader of Ashkenazic Jewry. Maharil died in Worms in 1427. (Bar Ilan Digital Library)

line with the practices of the Jews who lived in Babylonia during the period of **מטבע הברכה גמרא נאונים**, **מנהג בבל**, the practices of the Jews who lived in Babylonia during the period of **גמרא נאונים**. Professor Schiffman's opinion that the original **עושה השלום ברכה** was in line with **מנהג ארץ ישראל**, the practices of the Jews who lived in Israel during the period of the **ארץ ישראל נאונים**, during the period of the **גמרא נאונים**. This conflict in practice between **מנהג ארץ ישראל** and **מנהג בבל** continues today but as a difference in practice between Sephardim and Ashkenazim.

Why would **מנהג ארץ ישראלי אשכנו** follow a practice that is linked to **מנהג בבל**? To understand the conflict between the **מנהגים** it is necessary to explain the origin of the Sephardic customs and the Ashkenazic customs. The Sephardic customs can be traced to the link that Sephardim have with the first **סידור** known as **רב עמרם נאון**. **רב עמרם נאון** was head of the Yeshiva in **בבל** in the mid-800's. He received a question from a community in Spain in which he was asked to provide the community instructions as what they should be reciting as part of the prayer services each day. His **תשובה**, response, ran several hundred pages and inadvertently became the first **סידור**. Since that event, Sephardim, which literally means Jews from Spain, have remained very loyal to **מנהג בבל**.

The fact that a community in Spain was able to communicate with the **נאונים** in Baghdad is the result of the political realities of that time. A map showing the extent of the Islamic Empire as it existed in the year 750 CE, found in the Appendix to this article, demonstrates that the Empire extended from Turkey, south through Israel into the Arabian Peninsula; then from Egypt across North Africa into Spain. All that territory was under a centralized government. As a result, messengers carrying a question from a community in Spain to Baghdad did not need to cross any borders in order to reach Baghdad.

The origin of the Ashkenazic customs can also be traced to a political reality. A map showing the migration of Jews from Italy to the Rhineland between the years 500 and 1000 CE is also included in the Appendix. Jews migrated into the Rhineland from Italy because the local governments in the Rhineland promised the Jews economic and religious freedoms. The Jews who migrated brought with them the customs they followed in Italy. From where did the Jews who lived in Italy originate? They came to Italy from **ארץ ישראל** during the time that the Roman Empire ruled over Israel. They brought with them the practices of **מנהג ארץ ישראל**. Today, the rite that most closely follows **מנהג ארץ ישראל** is the Roman Rite. That link can best be experienced during Friday night **מעריב ישראלי**. The first **קריאת שמע ברכה** is different. The third **ברכה** is different and the middle **ברכות שמונה עשרה ברכה** is different. Copies of those are included in the Appendix.

להבין את התפלה

Some practices of **מנהג אשכנז** entered into **מנהג ארץ ישראל**. For example, the practice of interrupting **חורת הש"ץ** with **פיוטים** while Sephardim do not, can be traced to **מנהג אשכנז**. So too is the fact that Ashkenazim never open with the line **קדושה** to **בתריתנו**.

Thanks to the discovery of the Geniza in a synagogue in Fustat, Old Cairo, in the late 1800's, we can now confirm that the **חתימות הברכה** of the **ברכה** in many fragments while in other fragments, **מעוז הברכות ועושה השלום** was **ארץ ישראל**. A complete copy of one version of the daily **שמונה שולום** was simply **עושה השלום**. A complete copy of one version of the daily **שמונה שולום** was included in the Appendix. Being familiar with the contents of the daily **מנהג ארץ ישראל** helps to understand various aspects of our **חתימות הברכות** of **מדרש מדרש** that represent **מנהג ארץ ישראל**. The complete **מדרש** is included in the Appendix. The following represents references to the **חתימות הברכות** that are different in **מנהג ארץ ישראל**:

מדרש תהילים (בובר) מזמור כת"ט-[ב]-הבו לה' כבוד שמנו. בשעה שני זכר שמו, אתם הבו לה' כבוד שמנו, בשם שאמר משה כי שם ה' אקרא הבו גודל לא-להינו (דברים לב ג), התפללו תפנות לפני. אמרו לו מניין אנו יודיעין מכמה? אמר להם ראו بما אזכורות יש בפרשה? אמרו לו שמונה עשרה; בכך אתם התפללו שמונה עשרה ברכות, בכך נאמר כבוד שמנו, וכתיב כבוד ועו"ז. אמרו לו מניין אנו יודיעין מהיכן נתחיל? אמר להם ראו מה בראש הפרשה? הבו לה' בני אלים, בני אברהם יצחק ויעקב, אף אתם ברכו ברכה ראשונה אלה-אברהם אלה- יצחק ואלה-יעקב... קול ה' יחולל אילות, שיולדו מושיעים לישראל, שנמשלו לאיילות, דכתיב דומה דודי לצבי או לעופר האלים (שיר השירים ב', ט'), וכתיב משווה רגלי באילות (שמואל ב', כב, לד), וכתיב מה נאו על ההרים רגלי מבשר ישועה נב', ז'). ויחשוף יערות, שמתיש נבורתן של אומות העולם שנמשלו לעצי העיר, שנאמר ונkap סבכי העיר בברזל (ישעיה י', לד). ובהיכלו כלו אומר כבוד, כיון שיבא משיח ויפרע מרשעי אומות העולם, מיד בית המקדש נבנה, בכך אומר אלה-יוד בונה ירושלים...

Translation: *Havu L'Aszem K'vod Shmo. At the moment I mention G-d's name, you shall honor His name. This directive is line with what Moshe Rabbeinu said: when I call out G-d's name, exalt His name (Devarim 32, 3). That means that we should recite prayers to G-d. They asked: how do we know how many Brachos we should recite? He answered: count the number of times that G-d's name appears in this chapter of Tehillim. They told him: G-d's name appears 18 times. He then said: Therefore you should recite 18 Brachos. That is what is meant by the words: the honor of His name and it is further written: honor and strength. They then said to him: what should be the opening statement in this prayer? He answered: follow the order found in this chapter of Tehillim. The chapter begins: ascribe to G-d, you sons of the powerful; those words represent the descendants of Avrohom, Yitzchok and Yaakov. You should begin*

4. The complete text of the **מדרש** is found in the Appendix.

Shemona Esrei with a statement that G-d is the G-d of Arrohom, the G-d of Yitzchok and the G-d of Yaakov . . . the words: the voice of G-d frightens the animals represents the fact that the saviors of the Jewish people have been born. The Jewish People are compared to gazelles as it is written: my Beloved is like a gazelle or a young hart (Shir Ha'Shirim 2,9) and it is written: He makes my feet like hinds' feet; and it is written: How beautiful upon the mountains are the feet of him who brings good news; and it is written and He strips the forests bare. The brave ones of our enemies give up. They who are compared to the trees in the forest, as it is written: And He shall cut down the thickets of the forest with iron, and Lebanon shall fall by a mighty one. While in His temple all proclaim. That means that when the Moshiach comes, He shall take revenge on the other nations and then immediately the Beis Hamikdash will be rebuilt. That is why we end the Bracha with the words: Elokei Dovid Boneh Yerushalayim.

וישב ה' מלך לעוֹלָם, שנתיישבה דעתו בקרבוֹן שֶׁל נַח, וריחם עַל כָּל הָעוֹלָם, שנאמר וירח ה'
את ריח הניחוח (בראשית ח', כא), בנגד שאותך לבדך ביראה נעבוד. ה' עוז לעמו יתן,
בנגד טובה של תורה, שנאמר כי לכה טוב נתתי לכם (משלי ד', ב'), לבך נאמר הטוב שטך
ולך נאה להודות. ה' יברך את עמו בשלום, בנגד עושה השלום.

Translation And G-d will be left as ruler of the world. Those words are a reminder that G-d's mind was put to rest by the sacrifice brought by Noah when its odor filled the world, as it is written: and G-d smelled the odor (Bereishis 8, 21). That is why we end the Bracha of Aroda with the words: Sh'Oscha Levadcha B'Yira Na'Avod. That G-d provides strength to His people corresponds to the good brought by the Torah, as it is written: A good present I gave to you (Mishlei 4, 2). That is why we close the Bracha of Modim with the words: Ha'Tov Shimcha Oo'Lecha Na'Eh L'Hodos. The words: G-d blesses His Nation with peace corresponds to the closing Bracha of Oseh Ha'Shalom.

Knowing the variations in the **מנגן ארץ ישראל** found in **התימות הברכות** is an aid to understanding the words found in **מן אבות**. **מן אבות** is an abbreviated version of **שבת תפלה ערבית** that is recited as part of **שבת ערבית** on Friday nights. It consists of abridged versions of all seven **שבעה ברכות** of **ברכות** that are recited as part of **תפלה ערבית** on Friday nights including the first three and last three **ברכות**. Notice the wording within **ברכות** that represents the **מן אבות** of **ברכה שלום**:
מן אבות בדברו, מהיה מתים במאמרו, הא-ל (בעשיית: המלך) הקדוש שאין במוهو, המנינה
לעמו ביום שבת קדשו, כי אם רצח להניח להם. לפניו נעבוד ביראה ופחד, ונודה לשמו בכל
יום תמיד, מעין הברכות, אל ההודאות, ארון השלום, מקדש השבת ומברך שביעי, ומנינה
בקדשה עם מדשני ענן, זכר למעשה בראשית.

The origin of the words: **מן אבות** in **ארון השלום** and **מעין הברכות** can be traced to the **מנגן ארץ ישראל** found in **מעון הברכות עשרה השלום** of **התימות הברכה**. Because of the influence of the rule of **מן הגן הארץ ישראלי, אין חומרין בשתיים** eventually shortened the **עשרה השלום** to just **שים שלום** of **ברכה התימה**. It is important to note that one other contained two themes; i.e. **אלקי דוד בונה** **שבעה כמנהן הארץ ישראלי** in **ברכה**

לְהַבִּין אֶת הַתְּפִלָּה

That contains two themes because it ends a combination of the two **ברכה**s that is a combination of the two **ברכות** of **את צמח דוד** and **ולירושלים עירך**. Why were those two combined? Because in **מנהג ארץ ישראל**, they never deviated from reciting only 18 **ברכות** **ברכת שמונה עשרה** in **ברכות התימה**. How did they accomplish that feat while still including **ולירושלים עירך** and **את צמח דוד** of **ברכות התימה**? They combined the two **ברכות** that reflected both the theme of the **ברכה** **ברכת שמונה עשרה** and the theme of the **ברכה** **ברכת התימה**. The practice of combining **ברכות** which is an important feature of **ברכות** represents an additional manner in which **לראש השנה** reflects **מנוהג ארץ ישראל** as it was recited as part of **שמונה עשרה**.

Ashkenazim make one more change in a **חתימת הברכה** that reflects מנהג. The Sephardim, however, add another change while reciting חורת הש"ץ for **יום טוב**. This change is to the ברכה of the **חתיימת הברכה** to change it from **עבודה לציון** to **עבודה ברכה**. This is done in anticipation of the performing **ברכת כהנים** as we learned from the **מדרש** as we learned from the **מדרש** as we learned from the **מדרש**. The **ברכת כהנים** was the standard of the **חתיימת הברכה** of the Sephardim who perform **ברכת כהנים** every day never change the **חתיימת הברכה**. Ashkenazim do make the change because when they perform **ברכת כהנים**, they want to return to what they view as the original **עבודה ברכה מטבע הברכה**.

One last point. Professor Naftali Wieder in an article entitled: **החתימות 'עושה השלום'** on page 106 of his book: **ו'הפורם סוכת שלום במנהג בבל**, Volume 1, suggests that the **הברך את עםו ישראל בשלום** of ברכה reflects the original **מעון הברכות ועושה השלום** of חתימתה. He maintains that it was changed to meet the requirements of the rule: **אין חותמיין בשתיים**. The words: **מעון הברכות**; a second theme that was blended into the **חתימת הברכה**. In support of Professor Wieder's position, we can point to how included the theme of **ראש השנה** on קדושת היום of ברכה by adding **מקדש ישראל ויום הזיכרון** to the standard closing of **מלך על כל הארץ**: without violating the rule of **אין חותמיין בשתיים**. In that case, the words: **מלך על כל הארץ** serve as an adjective describing G-d. In the same manner, incorporated the theme of **חצינו** on **שימים שלום** of ברכה by adding the description of **חתימת הברכה** into the **הברכה** as: **הברך את עםו ישראל**.

2. The Role of פסוקים In Early Jewish Prayer

That we recite ten פסוקים from ברכות in each of the תנ"ך serves as a second indication that מלביות, זברנות of ברכות and שופרות added to ראש השנה of מוסף שמנת עשרה represents a return to an old form of Jewish prayer. Let us begin by reviewing the role that פסוקים played in early Jewish prayer.

Zev Yavets (Wolf Jawitz), a Jewish historian from the late 19th Century and early 20th Century, on page 2 of his book: *מקור הברכות*, wrote the following as an introduction to early Jewish prayer:

הברכות והתפלות הראשונות היו ראשן ורבן מקראות ומזרורים, ו"טופס ברכות" (ירושלים ברכות א', ה') לא היה להם, כי אם בסופו.

Translation: The earliest Brachos and prayers consisted primarily of verses from Tanach and chapters of Tehillim. They were not accompanied by the recital of a form of Bracha except at the conclusion of reciting them.

הلال is the classic example of a prayer that fits into the description provided by Yavets. סדר הلال in the tenth מסכת פסחים of פרק provide for the recital of ברכה at the closing. The do not describe an obligation to open with a ברכה but do require that a closing ברכת השיר be said. ברכת השיר, ברכה, the paragraph that begins with the word: נשות ברכות or the word יהלוּך is an example of a that follows the recital of a series of chapters from תהילים.

פרקים and פסוקים provide for the recital of a closing ברכה after reading חז"ל from תנ"ך. The recital of פסוקים and פרקים from any context always constitutes פסוקים and פרקים. When recited during the course of a prayer service, the same לימוד תורה serve a second function; i.e. prayer. How did חז"ל distinguish between the recital of פסוקים that are meant to be part of ברכת השיר and the recital of פרקים that are meant to be part of תפלה? By requiring that a closing ברכה be recited. In that closing ברכה, a statement is made that indicates that we recited those פסוקים and פרקים not only as לימוד תורה but also as praise of G-d who is worthy of praise. That is why after reciting הلال we say:
יהלוּך ה' א-להינו כל מעשיך, וחסידיך צדיקים עושי רצונך... כי לך טוב להודות ולשםך נאה לומר, כי מעולם ועד עולם אתה א-ל. ברוך אתה ה', מלך מהלך בתשבחות.

And after reciting פסוקי דזמרה, we say:

ישתבח שמהך לעד מלכנו, הא-ל המליך הנדול והקדוש בשמי ובארץ. כי לך נאה, ה'

להבין את התפלה

א-להינו וא-להי אבותינו . . . ברוך אתה י-י, א-ל מלך גדוֹל בתשבחות, א-ל הָוְדוֹת,
אדון הנפלאות, הבוחר בשירים זמרה, מלך, א-ל, חי העולמים.

קריאת שמע are **תנ"ך** or **פסוקים** from **פרקיהם** and **ברכה**. Those are examples of prayers that are followed not by a **ברכת כהנים** but by prose that composed to affirm that what was just recited was not done as **לימוד תורה** alone but also as **תפלה**. For example, after reciting קריית שמע, we make the following statements:

אמת ויציב, נכון ונכון וקיים . . . פודנו ומצילנו מעולם שמי, אין א-להים זולתך.

We can point to the following source as confirming that **אמת ויציב** was recited after fulfilling the **בית המקדש** of **קריית שמע** as early as the period in which the Second stood:

משנה מסכת תמייד פרק ה', משנה א'-אמר להם הממונה: ברכו ברכה אחת, והן ברכו.
קראו עשרה הדברים שמע והוא אם שמעו ויאמר ברכו את העם שלש ברכות: אמת ויציב
ועבודה וברכת כהנים. ובשבת מוסיפים ברכה אחת למשמר היוצא.

Translation: *The appointed one says: Recite one Bracha and they recited the Bracha of Ahava Rabbah. Recite the Ten Commandments; the first chapter of Shma, the second chapter of Shma and then the third chapter of Shma. Bless the people with three blessings. Recite: Emet V'Yatziv; Ritzei and Sim Shalom. On Shabbos they would add an extra blessing for the group of Kohanim that had just completed their tour of duty.*

After **ברכת כהנים** recite **כהנים**, they say:

רבונו של עולם, עשינו מה שנורת علينا, אף אתה עשה עמו כמה שהבטחתנו. השקיפה
משמעות קדשך, מן השמים, וברך את עמך את ישראל, ואת האדמה אשר נתת לנו, באשר
נשבעת לאבותינו, ארץ זבת חלב ודבש.

ברכת כהנים and **פסוקי דזמרה**, הלו all represent very old forms of Jewish prayer. The original structure of the **ברכות** consisted of **שופרות** and **מלכיות**, זברונות of **ברכות** that were followed by a **חתימת הברכה**. They too fall into the category of very old forms of Jewish prayer. As evidence, we can point to the fact that the **זברונות** and **ברכות** of **ברכות** that was declared because of a drought. In their original form, the **שופרות** and **מלכיות**, זברונות of **ברכות** represented the recital of **ברכות** followed by a **טופס ברכות**. They too concluded with **פסוקים** that were meant to be statements that what was just said was not recited solely as **לימוד תורה** but as an integral part of our **ברכות** of **ברכות** on **רash hashana** as part of **שופרות** and **מלכיות**, זברונות were not composed until the era of **רב אמרא**, a first generation.

One question remains. Why was early **תפלה** and the current form of the fixed text built around **תנ"ך** from **פרקים פסוקים**? Rabbi Joseph Soloveitchik, (the “Rav” in a lecture entitled **ברכות התורה** and printed in a called: **שיעורים לזכר אבא מריזיל ספר ברכות התורה**. He dealt with this issue as it concerns the recital of **ברכות התורה** within **ברכות השחר**. He began by establishing two rules concerning **תורה וברכותיה**: 1) It is unlawful to study **תורה** without first making a **ברכה**. The study of **תורה** is like any other **הנאה**, pleasure, that we experience in this world. We may not enjoy that **הנאה** without first reciting a **ברכה**; 2) There is an obligation each day to recite the **תורה** and to learn immediately thereafter. The Rav quotes the **גמרא ירושלמי ברכות**, **תני לא יעד אדם ויתפלל וכו' אלא**: a person should not recite Shemona Esrei without first studying some Torah. He then explores the basis for that rule and concludes that not only is **תפלה** an integral part of **תלמוד תורה**, service of the heart, but that **עבודה שבלב** is also a necessary element of **תלמוד תורה**. These are some of his thoughts:

נמצא כי תורה ותפלה מתחמנים לנקודה אחת ולקיים מצוה אחידה של עבודה בלב. ובבירור הגנה זו יש להוסיף ולפרש כי ישנו בתלמוד תורה קיום של תפלה. הלומד תורה הלא עובד את הקב"ה בלבו ובנפשו... לבן ישנו קיום מיוחד של חיבור תורה עם תפלה. מצות עבודה שבלב מתקימת בשלמותה אם מצרף האדם תלמוד עם תחנה, תורה עם בקשה, הגות לב בהלכה עם הנזון לב ושפיכת נפש, כדי תיב "ולעבדו בכל לבבכם"-עבדוחו בתורתו, עבדוחו במקדשו. לפיכך אין עומדים להתפלל אלא מתקדם דברי תורה.

Translation: You find that Torah and Tefila meld and become one obligation of service of the heart. In furtherance of this idea, one must add and explain that in participating in the study of Torah, there is the fulfillment of the obligation to pray. The way to perform the obligation of service of the heart in its most complete form is by combining the study of Torah with supplication, Torah with personal requests, an intense involvement in Halacha with heartfelt feelings and an outpouring of the soul as it is written: “to serve Him with all your heart”-serve Him through His Torah, serve Him in His Mikdash. Therefore, one should not begin to pray except after studying words of Torah.

It is Rabbi Soloveitchik’s position that in order to properly perform the **עבודה מצוה** of **תפלה** each day we must involve ourselves in both **לימוד תורה** and **תפלה**. But in truth, the issue has deeper roots. What is it about **לימוד תורה** that elevates it to **עבודה שבלב**? We may find an answer to that question in another lecture by Rabbi Soloveitchik which is reported in an article entitled: **כיבוד אב ואם ותלמוד תורה** in **ספר – אדם ועולם**:

מצוות תלמוד דורשת הרבה מאנ האדם: לימוד, ריכוז, העמקה, התמדה ובדומה, אולם שהוא הוא כל המאמץ הזה מפני שהמטרה הסופית היא להגיע אל "המייפגש" עם השכינה. דומה הוא לימוד התורה למסע שאיןנו ננמר לעולם, למהלך לקראת יעד שקשה מאוד להגיע אליו...

להבין את התפלה

Translation: *The Mitzvah of studying Torah demands much from Man; concentration, intense involvement, persistence and other intellectual efforts but all that work is worthwhile because its ultimate goal is to reach "a meeting with the Shechinah." The study of Torah is similar to a journey that never ends, to a walk towards a destination that is difficult to reach....*

בשיטת היהודית קיימת הקביעה "ושבת עד ה' אלקי" (דברים ל', ב'). לאחר שהאיש היישרالي הירבה לתהות ולתעתות, להיטמע בתatribות ניכר ובעובדת אלילים – בסופו של דבר מובטח לו כי יוכה לשוב אל אלקיו: "זבקשתם משם את ה' אלקי ומצאת כי תדרשנו בכל לבך ובכל נפשך" (שם ד', כט). מופלא הוא הצעו "זבקשתם", לאחר שכבר ידוע וברור, כי אנו מאמנים בני מאמנים. לשם מה צריכים אנו לעסוק בה הרבה בתרומות וה של "זבקשתם"? הרי אנו מכירים ברבש"ע מימות אברהם אבינו? למה "זבקשתם"? אליבא דעתינו מצואה היהודי לעסוק במצוות "זבקשתם" תמיד ולעולם, עד אשר יגיע למצב של "זמצאת כי תדרשנו". והוא תהליך קשה וממושך, ומשום בכך חובה לעשותו "בכל לבך ובכל נפשך". תכליות התהליך היא "זמצאת", ובה תלוייה גאולת ישראל בולה. הינה עתה במלאת הדרישת והבקوش היא תוספת משלימה לאמונה ולקיים המצוות כולם. ומטעם זה מחייב אף איש ההלכה המובהק לעסוק בכך. איש ההלכה צריך להיות אף בעל יכולת אינטלקטואלית רבה. בקשת אלוקים היא חלק בלתי נפרד של הרגש האלקי – הדתי – שביהודי.

Translation: *In the Jewish view there exists the rule (Devarim 30, 2) "and you will return to your G-d." After a Jew begins to wander and to involve himself in activities that are not appropriate for a Jew-in the end, he is promised that he will be worthy to return to G-d: "and you will seek from there your G-d and you will find Him if you pursue Him with all your heart and all your soul (Devarim 4, 29). The commandment to "seek" is surprising because it is well known that we are believers, the children of believers. What purpose is there to our expending effort to "seek"? After all, we have recognized G-d as the Supreme Being since the time of Avrohom our father? Why do we need to "seek"? It is my opinion that a Jew is commanded to expend effort "to seek" at all times and forever until he reaches the status of one "who sought and then found." This is a journey that is hard and long, and because of that, it must be undertaken "with all your heart and with all your soul." The purpose of the journey is "to find" and the redemption of the Jewish people is dependent on each of us making that journey. The effort involved in seeking and asking is the element that completes our faith and the fulfillment of the mitzvot. For that reason, even a "Quintessential Man of Halacha" must undertake that effort. A Man of Halacha must therefore be a man with substantial intellectual abilities. Seeking out G-d is an inseparable part of the emotional religious bond between Man and G-d that a Jew needs to feel.*

אנו היהודים נתבעים להיות מקימי מצוותיו של הקב"ה ונגמ להשיגו בכל לבבנו ובכל נפשינו, ולהרניש את נוכחותו לצדנו ולידנו. ואכן, חובה זו של דרישת אלוקים מוטלת היא על כל המאמינים – הלמדנים – אנשי ההלכה, והמאמינים לא הגינו לדרגות הגבותות של מדנותם והם בבחינת יהודים "סתם". את הקב"ה חייבים כולנו לדרוש, כי יהא תמיד קרוב אלינו בכל קראינו אליו. אמונהנתנו תהא או רצינית ומתקרבת ליעדים של השלימות האפשרית.

Translation: We Jews are committed to perform the commandments of G-d and to seek G-d with all of our hearts and with all of our souls, and to feel that G-d is close and by our side. It is for that reason that the obligation to seek G-d is thrust upon all believers, teachers, Men of Halacha and even believers who have not reached a high level of study who are part of the average Jewish population. We are all obligated to seek G-d because in that way G-d will always be close to us when we need to call out to Him. Our faith will then be sincere. Our effort will bring us closer to fulfilling our goal of having the closest possible relationship with G-d.

We can conclude from the Rav's remarks that פסוקים have always played an integral part in Jewish prayer because it is through the integration of לימוד תורה and תפלה that we reach a closeness to G-d that will result in His responding to our prayers.

Despite the fact that we do not include any complete פסוקים in the daily silent קדושה today, חזרת הש"ץ play a very important role in the repetition of the daily ברכת כהנים פסוקים שולח ציבור that we recite as part of קדושה and to the addition נחם of פסוקים שולח ציבור that he reads the פסוקים In both include the recital of a פסוק before the חתימת הברכה we recite עניינו, which we add on to שולח ציבור which we include on עניינו, both include the recital of a פסוק before the חתימת הברכה. In the case of we recite the following:

(ישעה סה', כד') והיה טרם יקראו ואני אענה, עוד הם מדברים ואני אשמע.

In the case of נחם, we recite the following:

(זכירה ב', ט') והיה טרם יקראו ואני אענה, עוד הם מדברים ואני אשמע.

As part of ברכות, שולח ציבור במנהג ארץ ישראל played a large role in the following ברכות:

- (אייה ה', כא') השיבנו ה' אליך ונשובה חדש ימינו בקדם. בא"י הרוצה בתשובה.
- מודים אנחנו לך אתה ה' אלהינו וא-להי אבותינו על כל הטובות והחסד והרחמים שנמלתנו ועשהית עמננו עם אבותינו לפניינו (תהלים צד', יח') אם אמרנו מטה רגלו חסידך ה' יسعدנו. בא"י הטוב לך להודות.

מוסף שולח ציבור in ברכות in the middle of ראש השנה of שולח ציבור is clearly intended as a means by which we return to early forms of Jewish prayer.

3. Combining ברכות

The fact that we combine ראש השנה of מוסף שולח ציבור in ברכות is further evidence

להבין את התפלה

that represents a return to early Jewish prayer. As we learned earlier, never deviated from reciting only 18 in the weekday is included in the Appendix. We also noted that included but that did not increase the number of beyond 18. They maintained that number by combining the of and those was sanctioned by the following source:

תוספתא מסכת ברכות (ליירמן) פרק ג', הלכה כה'-שמונה עשרה ברכות שאמרו חכמים נגד שמנה עשרה אזכור שבabbo לה' בני אלים; כולל של מינימ בשל פרושין, ושל גרים בשל זקנים, ושל דוד בבונה ירושלים. אם אמר אלו לעצמן וายלו לעצמן יצא.

Translation: The 18 Brachos that must be included in Shemona Esrei, a practice which our Sages established, correspond to the 18 times G-d's name appears in Tehillim Chapter 29 (Note that the points to the same source as did the quoted above). In order to maintain 18 Brachos, it is permitted to combine the Brachos of Minim with that of the Perushaim (Al Ha'Tzadikkim); the Bracha of the righteous converts with the Bracha of Zekanim (Al Ha'Tzadikkim) or Etz Zemach Dovid with Boneh Yerushalayim. However, it is permissible to recite each of the Brachos individually.

In they opted for the combination of . Its was. The following early source confirms that such a combination was a part of :

תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת ברכות פרק ד-א"ר אבון (שיר השירים ד', ד') בניו לתלפיות, תל של הפיות מתפלליין עליו בברכה בקרית שמע ובתפלה בברכה בונה ירושלים בתפילה אלהי דוד ובונה ירושלים בקרית שמע פורש סוכת שלום עליינו ועל עמו ישראל ועל ירושלים.

Translation: Rabbi Abun said: the words in the verse: "built with turrets," represents a hill (Yerushalayim) to which all mouths direct their prayers; in Birkat Ha'mazone, in the Brachos of Kriyas Shema and in the Brachos of Shemona Esrei. In Birkat Ha'Mazone, we say: Boneh Yerushalayim. In Shemona Esrei when we say: Elokei Dovid Oo'Boneh Yerushalayim and in the Brachos of Kriyas Shema in Tefilas Arvis we say: Porais Succas Shalom Aleinu V'Al Amo Yisroel V'Al Yerushalayim.

From this source we learn not only that as part of the combined was always of the combined but also that the was always of the combined .

Here are some other combinations that were part of :

תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת ראש השנה פרק ד-ר' יעקב בר אחא ר' חנין בר בא בשם

5. That is found in the quoted above and included in the Appendix.

רב צ"ל הא-ל הקדוש. ר' בא בשם אבא בר רב חונה צ"ל הא-ל הקדוש ומרבה לסלות. ר' בא בשם אבא בר ירמיה בתפלה הוא אומר אלהי דוד ובונה ירושלים. בנביא הוא אומר אלהי דוד מצמיה ישועה.

Translation: Rabbi Yaakov son of Echa, Rabbi Chanin son of Rabbi Bah in the name of Rav said: you must say: Ha'Kail Ha'Kadosh in Shemona Esrei of Rosh Hashonah. Rabbi Bah in the name of Abba son of Rabbi Chuna said: you must say: Ha'Kail Ha'Kadosh Oo'Marbeh Lisloach. Rabbi Bah in the name of Rabbi Abba son of Yirmiya said: in Shemona Esrei we say Elokei Dovid Oo'Boneh Yerushalayim. After reciting the Haftorah, he should say Elokei Dovid Matzmiach Ye'Shua (G-d of David, the One who brings forth the Redemption).

מדרש שמואל (בובר) פרשה כו-ועשית לך שם נдол בשם הגודלים וגוי (שמואל ב', ז, ט), מיבאן קבעו חכמים אלהי דוד ובונה ירושלים, בנגד אלהי אברהם יצחק ויעקב, ובשבת אף על פי שאין העובר לפני התיבה מזכירו, המפטיר בנביא מזכירו, אלהי דוד מצמיה ישועה לעמו ישראל.

Translation: I will cause you to have a great name like the names of the great leaders (Shmuel 2, 7, 9). Based on that verse our Sages composed the ending Bracha of Elokei Dovid Oo'Boneh Yerushalayim. That Bracha corresponds to the opening Bracha of Elokei Avrohom Yitzchok V'Yaakov. On Shabbos, although the prayer leader does not include the Bracha of Elokei Dovid Oo'Boneh Yerushalayim when he repeats Shemona Esrei, the one who recites the Haftorah does include a similar theme when he says: Elokei Dovid Matzmiach Yeshua L'Amo Yisrael.

4. Interrupting שופר With שמונה עשרה

To appreciate the significance of interrupting the repetition of **שמונה עשרה** by performing **תקיעת שופר** that takes place before **תקיעות דמיושב**, known as the blasts sounded while sitting, and the **תקיעת שופר** that is performed during **חזרת הש"ז**. The earliest portrayal of the **תקיעת שופר** of **מצוות** is found in the following:

משנה מסכת ראש השנה פרק ד', משנה ה'-סדר ברכות אבות וגבורות וקדושת שם וכו' עמהן מלכיות ואינו תוקע; קדושת היום ותוקע; זכרונות ותוקע; שופרות ותוקע; ואומר עבודה והודאה וברכת כהנים, דברי רבי יהנן בן נורי. אמר ליה רבי עקיבא אם אינו תוקע למלכיות למה הוא מזכיר? אלא אומר אבות וגבורות וקדושת שם וככל מלכיות עם קדושת היום ותוקע; זכרונות ותוקע; שופרות ותוקע; ואומר עבודה והודאה וברכת כהנים.

Translation: Mishnah. The order of the Brachos in the Mussaf Shemona Esrei is as follows: the leader says the Bracha of the patriarchs, that of mightiness and that of the sanctification of the name and includes Malchiyos, the kingship-verses with them and does not sound the Shofar. He then says the Bracha of the sanctification of the day and sounds the Shofar; Zichronos, the remembrance-verses and sounds the Shofar, and Shofaros, the shofar-verses and sounds the Shofar; and he then says the Bracha of Avoda, the temple service, the one of thanksgiving and the Bracha of the Kohanim. That represents the view of Rabbi

להבין את התפלה

Yochanan ben Nuri. Said Rabbi Akiva to him: if he does not sound the shofar for the kingship-verses, why does he say the kingship-verses? Therefore the rule is as follows: he says the Bracha of the patriarchs and of the mightiness and of the sanctification of the name, and says the kingship-verses along with the sanctification of the day and sounds the Shofar; then he says the remembrance-verses and sounds the Shofar, and the Shofar-verses and sounds the Shofar. Then he says the Bracha for the temple service, the thanksgiving Bracha and the Bracha that contains the blessing of the Kohanim.

The **תקיעת שופר מצוה** confirms that the three unique **ברכות** of **משנה** is inexorably tied to the three unique **ברכות** of **משנה** and **שופרות מלכיות**; **ראש השנה** further confirms that the **תקיעת שופר מצוה** that is tied to the **ברכות** does not need to be preceded by a **ברכת המצוה**.

Yitzchok Bernard in an article entitled: **מהני מקדש לימי דין** in the book: **בראש השנה יכתבון – קובץ מאמרם על ראש השנה**, Hotza'At Tevunot, second edition, 2008, beginning on page 27, distinguishes between the the **תקיעת שופר** that is performed during **חזרת הש"ץ** and the **תקיעות דמיושב**:

מתוך הוי התקיעות חלק מעבודת הקרבנות במקדש, והן שימשו לצרכי המלכה וזכרוון: "וַתִּקְעָתֶם בְּחַצְנָתֶם עַל עַלְתֵיכֶם וְעַל זְבַחֵיכֶם וְהִי לְכֶם לִזְכָרָן לִפְנֵי אֱלֹהִיכֶם" (במדבר י", י); "בְּחַצְנָתֶם וְכָל שׁוֹפֵר הָרִיעוּ לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ ה'" (תהלים צ"ח, ו). משחרב המקדש, נתנו התקיעות על סדר הברכות-מלכיות, זיכרונות ושופרות. סדר הברכות הוא זה ותחליף לסדר עבודת הקרבנות, ועל כן ראוי היה שהתקיעות, שהיו במקדש חלק מעבודת הקרבנות, ישתלבו מעתה בסדר הברכות. וזה דין המשנה, והוא נראה סדר התקיעות הקדום בעדין שלאחר המקדש.

Translation: At first, the sounding of the Shofar played a role in the sacrificial practices of the Beis Hamikdash. Its purpose on Rosh Hashonah was to be part of the ceremony celebrating G-d's reign over the world and His perfect memory. That is the message of the verse (Bamidbar 10, 10): With trumpets and the sound of the Shofar while bringing the burnt offering and gift offerings. They will serve as a memorial before G-d. With trumpets and the sound of the Shofar, make music before G-d (Tehillim 98, 6). Once the Beis Hamikdash was destroyed, the sounding of the Shofar became linked to the special Brachos of Rosh Hashonah; Malchiyos, Zichronos and Shofaros. The set of Brachos served as a memorial and as a substitute for the sacrifices once brought on Rosh Hashonah in the Beis Hamikdash. For that reason it was appropriate that the sounds of the Shofar, once an essential element of the Temple service, accompany a set of Brachos. That is the message delivered by the Mishna. The sounds required by the Mishna represented the initial form of the Mitzvah of Tekias Shofar as the Mitzvah was designed to be performed after the destruction of the Beis Hamikdash.

בדורו של רבי יצחק-Anno Mozzaiim, אוסף של מימרות שכולן, בהעדך מקדש, קושרות את השופר להיותו של ראש השנה יומ דין. על רקע זה, התפקיד שהוא מעניקות לשופר הוא היפוכו של מידת דין למידת הרחמים.

Translation: In the generation of Rabbi Yitzchok we find for the first time, a collection of Midrashim, all of which, with the fall of the Beis Hamikdash, linked the sounding of the Shofar to that aspect of Rosh Hashonah which portrayed it as a day of judgment. Pursuant to that view of Rosh Hashonah, the sound of the Shofar acted to prompt G-d to judge the Jewish People not based on the letter of the law but with compassion.

כך מצינו בפסיקתא דרב כהנא:

[ג] יהודה בר נחמן בשם ריש לקייש פתח: עליה אלה ליהים בתרוועה וג' (תהלים מז:ו). בשעה שהקב"ה עולה ויושב על כסא הדין בדין הוא עולה, דכת' עליה אלה ליהים בתרוועה (שם /תהלים מ"ז). ובשעה שישר' נוטלין שופרות ותוקען הקדוש ברוך הוא עומד מבסא דין ויושב על כסא רחמי', דכת' יי' בקול שופר (שם /תהלים מ"ז), ומתרמא עליהם רחמים ומרחם עליהם והופך להם מידת הדין למידת רחמים. אימתי, בחדר השביעי (ויקרא כג:כד).

Translation: So we find in the P'Sikta D'Rabbi Kahane:

[3] Yehuda son of Nachman, in the name of Reish Lakish, opened: concerning the verse: G-d rose with the sound of a Teruah, etc. (Tebillim 47, 6). When G-d rises and seats Himself on the chair of judgment, He does so anticipating that He will judge based on the strict letter of the law. That is the meaning of the verse: G-d rose with the sound of a Teruah. Once Jews raise their Shofars and sound them, G-d rises from the seat on which He must judge based on the letter of the law and seats Himself on the chair that allows Him to demonstrate compassion, as it is written: G-d by the sound of the Shofar (Tebillim 47). G-d is then enveloped by feelings of compassion and exhibits pity for the Jewish People. G-d reverses the standard by which He judges the Jewish People by not applying the letter of the law but by showing compassion. When does this change occur? In the seventh month, on Rosh Hashonah (Va'Yikra 23, 24).

[ד] ר' יASHIה פתח אשרי העם יודעי תרוועה (תהלים פט:טו). ר' אבاهו פתר קרייא בחמשה זקנים שהיו נכנים לעבר את השנה, מה הקדוש ברוך הוא עשה? מניח סנקליטין שלו למעלה ויורד ומצמצם שכינתו למטה, מלאכי השרת אומר' הא תקוף הא תקוף הא אלה הא אלה, מי שבת' בו אל נערין בסוד קדושים הרבה (תהלים פ"ט/ח) מניח סנקליטין של מעלה ויורד ומצמצם שכינתו בינהם למטה, כל כך למה, שם תעוז בדבר הקדוש ברוך הוא מאיר פניהם בהלבנה, יי' באור פניך יהלכון (תהלים פ"ט/טו). א"ר יASHIה כת' אשרי העם יודעי תרוועה וג' (שם /תהלים פ"ט/טו), ואומות העולם אינם יודעים להריע, כמה קרנות יש להם, ובמה בוקנים יש להם, כמה שלפינגים יש להם, ואתאומר אשרי העם יודעי תרוועה, אלא אשרי העם שיעדין לפחות את בוראותם בתרוועה. אימתי, בחדר השביעי (ויקרא כג:כד).

Translation: [4] Rabbi Yoshiya began expounding on the verse: Joyful is the nation that has experienced the sound of Teruah (Tebillim 89, 16). Rabbi Abahu began: it happened that five elders came together to set a leap year. What did G-d do? He left His ministers in the heavens, came down and set His presence among the elders so as not to be noticed,. The ministering angels said: This Mighty One, this Mighty One, This G-d, this G-d of whom it is written: A Great G-d in the council of holy ones (Tebillim 89, 8), leaves His ministers, comes down and sets His presence among the elders so as not to be noticed. Why does G-d make such an effort? G-d is concerned that the elders may err so G-d wants to guide them to find the correct manner through which to proceed. That is the meaning of the verse: G-d, they act with the guidance of Your presence (Tebillim 89, 16). Rabbi Yoshiya said: it is written: joyful are the People who have

להבין את התפלה

experienced the sound of Teruah, etc. The other nations of the world do not experience the sound of Teruah? Do they not have horns? Do they not have spiral trumpets and other musical instruments? And yet you say: joyful are the People who have experienced the sound of Teruah? Instead say: joyful are the People who know how to appease their G-d by issuing the sound of a Teruah. When do they do that? In the seventh month; Rosh Hashonah (*Vayikra* 23, 24).

[יא] ר' אבא בריה דר' פפי ור' יהושע דסכני בשם ר' לוי אומר כל ימות השנה ישראלי עסוקים במלאתם ובראש השנה הם נוטלים שופרות ותוקיעין והקב"ה עומד מכסא הדין ויושב בכיסא רחמים ומתמלא עליהם רחמים והוא פר עליהם מדת הדין למדת הרחמים. אימתי, בהדרש השבעי באחד לחדש (ויקרא כנ: כד).

Rabbi Levi said: all year the Jews are busy with their work. On Rosh Hashonah, they take their Shofars and issue sounds from them. G-d then rises from the throne of strict judgment and sits on the throne of compassion. He becomes enwrapped with feelings of compassion for His People. He overrules the attribute of strict judgment and substitutes the attribute of compassion. When? In the seventh month on the first day of the month (*Va'Yikra* 23, 24).

רבי יצחק-חבריו – ראה אף הוא את השופר ככלי בידי ישראל להמתיק את דין:
אמר רבי יצחק, למה תוקיעין בראש השנה? למה תוקיעין? ... אלא: למה תוקיעין ומריעין
כשהן יושבין, ותוקיעין ומריעין כשהן עומדים? כדי לערבות השטן.

Translation: Rabbi Yitzchok, like his colleagues referred to in the Midrashim, viewed the Shofar as a tool in the hands of the Jewish People that can be used to bring a favorable verdict. Said Rabbi Yitzchok: why do we sound the Shofar on Rosh Hashonah? Why do we sound the Shofar? . . . He meant: why do we sound the Shofar while the people are seated and then do it again while the people are standing (during *Shemona Esrei*). He answered: in order to confuse the Satan.

לטעמו, השטן עומד על ימינו של הקב"ה, בשבתו בדין, לשיטנו. השופר הוא כלי שנועד להחליש את כוחו והשפעתו של השטן על דין של ישראל. שאלתו של רבי יצחק – למה תוקיעין בראש השנה? – צריכה להתרפרש כך: מהו טעםה של תקיעת שופר, לפי ההפיסה החדשנית הרווחת בדורו? ברור כי לתקיעת שופר, בלבד עצמה, ישנים טעימים קדומים; ואף אם אין לה טעם, הרי ציוותה התורה 'תקעו' ו'הריעו'! רבי יצחק בוחן את טעםה של המצווה לפי רוח תקופתו. אכן, שאלתו אינה מכוונת לתקיעות שעל סדר ברכות. תקיעות אלו נועדו להמלכה ולזיכרון, כפי שהיא במקדש. שאלתו של רבי יצחק מכוונת לסדרת התקיעות הנוספות, הלווא היא סדרת התקיעות דמיושב.

Translation: According to Rabbi Yitzchok, the Satan stands next to G-d, as G-d is sitting in judgment, acting as prosecutor of the Jewish People. The Shofar is the tool by which the Jewish People weaken the power and the influence of the Satan. The question asked by Rabbi Yitzchok-why do we sound the Shofar on Rosh Hashonah?-must be interpreted as follows: what is the reason to sound the Shofar, in light of the new perspective on Rosh Hashonah enunciated by his generation? It is clear that the sounding the Shofar could be traced to many ancient practices and even if there were no ancient roots to the practice, the Torah did order that the Jews sound the Shofar. Rabbi Yitzchok thus questions the basis for the Mitzvah as it was being practiced in his generation. It is evident that he was not questioning the reason to sound the Shofar during the recital of the middle Brachos of *Shemona Esrei*. That practice had been established

earlier to celebrate the hegemony of G-d and G-d's perfect memory which was an event long commemorated in the Beis Hamikdash. Rabbi Yitzchok was aiming his question towards the requirement to issue additional set of sounds, established later-was he not questioning the purpose of the set of sounds known as Tekios D'Miyushav?

מסתבר, שתקיעות אלו נתחדשו בדורו של רבי יצחק-כחצתה הרמב"ן, וזאת על רקע תפיסת השופר ככלי המשנה את הדין לטובה. התפיסה החדש חיבה סדרה של תקיעות שעומדת לעצמה ונבדلت מן הסדרה הקדומה (תקיעות דמעומר). סדרת תקיעות כזו צריכה להיות מנותקת מסדר הברכות, וכי להבליטה, קבועו אותה לפני תפלה המוספין. תקיעות אלו (DMIYOSHAV) נועדו, לפי התפיסה החדשה, להתייש את כוחו של השטן. בדורו של רבי יצחק ה彷ה תקיעת שופר לפעולה דו-תכליתית עולה שני מוקדים: תקיעות המלכה זוכרון, שמקומה ומוקדה הוא על סדר הברכות (מעומר); ותקיעת ריבוק הדין, הקובעת מקום וברכה עצמה, שלא על הברכות (MIYOSHAV). ניתן לומר, אם כן, כי דין המשנה לא זו ממקומו. עדיין, עיקן של תקיעות נותר על סדר הברכות וברכתן היא ברכת מלכיות, זיכרונות ושותפות. ברם, על דין המשנה נספה דין של רבי יצחק: יש לתקוע גם במישב, ולברך על התקיעה את ברכה השופר.

Translation: It is logical to presume that the requirement to issue those sounds was instituted in the generation of Rabbi Yitzchok-as the Ramban had suggested. The new practice was established on the basis of the view that the Shofar had the power to modify a negative judgment and to convert it into a positive one. This new concept required that an additional set of sounds be issued; ones that were independent and which were detached from the earlier established practice-the sounding of the Shofar during Shemona Esrei. This additional set of sounds needed to be separate from the Brachos of Shemona Esrei and in order to distinguish them, our Sages placed the requirement to sound them before Tefilas Mussaf. The Tekios D'Miyushav were established in accordance with the new interpretation of the purpose of sounding the Shofar; i.e. to weaken the influence of the Satan. In the generation of Rabbi Yitzchok, the sounding of the Shofar began to be viewed as having a dual purpose, each based on its own foundation -the sounds of the Shofar that marked G-d being recognized as King of the world and as the one with an unlimited memory, whose sounds were part of the set of unique Brachos in the Shemona Esrei of Rosh

6. The following represents the excerpt from the **רמב"ן** presented by Yitzchok Bernard:

דרשה לראש השנה לרמב"ן-שזה שנהנו להקדימן ולתקוע מושב ומעומד מה שלא נשנה במשנה ולא בבריתא, המנגנון הזה יש לו יסוד בגמרא ורבותינו חכמי התלמוד האמוראים התחילה בו, והוא שאמרו בגמרא אמר ר' יצחק למה תוקעין ומריעין בשחון ישבין... ופירוש בשחון ישבין קודם תפילה המוספין, ובברכין עליהם במתבוך קצר בדף שמברכין על כל המצוות, ואחר כך תוקעין ומריעין בשחון עומדין בתפילה על סדר ברכות... למה הנוהנו באותן תקיעות ראשונות, ולא פטרו עצמן בתקיעות דעל סדר ברכות שחן חובה ואין יכולין לפטור עצמן מהם? כדי לערוב את השטן קודם תפילה שלא ישטין על תפילהם.

Translation: The practice of advancing the sounding of the Shofar and to issue the sounds while seated, a practice not found in a Mishna nor in a Baraita, and to later sound the Shofar while standing, is a practice that has a foundation in the Gemara. Our Sages of the Gemara, the Amoraim, began the practice. That is what the Gemara meant when it declared: Rabbi Yitzchok asked: why do we sound the Shofar in a variety of sounds while seated . . . this means while seated before Tefilas Mussaf at which time they recite a short Bracha as is the practice before performing any Mitzvah. Then they again sound the Shofar while standing during the course of reciting the Brachos of Shemona Esrei . . . why did they begin the practice of sounding the Shofar earlier in the service and did not wait to fulfill the Mitzvah of sounding the Shofar until the sounds would accompany the Brachos of Shemona Esrei which is the primary obligation? By sounding the Shofar earlier they were not fulfilling the obligation to sound the Shofar with recital of the Brachos of Shemona Esrei but to confuse the Satan before sounding the primary sounds of the Shofar during the recitation of Shemona Esrei. By doing so they avoid the Satan arguing for a negative judgment while they are sounding the primary blasts of the Shofar.

להבין את התפלה

Hashonah (Mi'Umad); and the sounds that were meant to influence the outcome of the judgment which gained a place of its own and a Bracha of its own and which were not related to the Brachos of Shemona Esrei (M'Yushav). We can therefore assert that the rules of Tekias Shofar found in the Mishna were never altered in any way. The primary Mitzvah of sounding the Shofar remained the blasts issued during the recitation of the Brachos of Shemona Esrei on Rosh Hashonah. The Brachos for those sounds were the Brachos of Malchiyos, Zichronos and Shofaros. The practice that Rabbi Yitzchok suggested was added on top of the existing practice. Thus it became necessary to sound the Shofar before Tefilas Mussaf and to recite a Bracha prior to issuing those sounds.

במהלך הדורות נשתנה מרכזו הכבוד של התקיעות. בתחילת, הבלייטה המשנה את התקיעת ההמלכה והויברונו המקדשית. לאחר מכן, בא דינו של רבי יצחק והניח בצדה את התקיעת הדרין במושב. בחלוף הימים, סדרת מיושב היא שהובלטה והודגשה, בעיקר מחתמת קידימות והמצוותה. מנהג הגאנונים משקף ומנציח את סדר התקיעות האחרון: בתחילת, התקיעות המלאות שבמושב, והואיל ויצאו בהן ידי חובה, התקיעות המאוחרות שבमועד הז חוקיות.

Translation: Over the years, the perspective on which Shofar sounds were primary took a turn. Initially, the Mishna placed at center stage the sounds of the Shofar that were being issued to mark the celebration of G-d as King and as the One with the perfect memory. Thereafter, the custom initiated by Rabbi Yitzchok to issue Shofar blasts before Tefilas Mussaf was viewed as standing side by side with the initial practice. With the passage of further time, the sounding of the Shofar initiated by Rabbi Yitzchok gained prominence. It was viewed as the primary fulfillment of the Mitzvah of Shofar, particularly because the sounds were issued earlier in the service and because of the number of sounds being made. The customs of the Gaonim reflected and perpetuated a new view of the Shofar sounds that are issued later in the service: first come a full set of Shofar sounds that are issued in a seated position by which all those present fulfill their obligation to hear the sounds of the Shofar. Because the Mitzvah was fulfilled in that manner, the later sounds of the Shofar, issued while standing during Shemona Esrei, could be divided into three groups of ten sounds.

The conclusion we can reach from Yitzchok Bernard's analysis is that the **תקיעת שופר** that is performed during **חזרת הש"ץ** is a replication of the **תקיעת שופר** that took place in the **ראש השנה** on **בבית המקדש**. Therefore, it too represents an effort to return to an early form of Jewish Prayer.

Summary

All four unique features of **ראש השנה** on **מוסף שמונה עשרה** were instituted as part of a plan to recite a form of **שמונה עשרה** that resembled as much as possible early forms of **שמונה עשרה**.

We change the **ஹלום** of the **ברכה** because the **ברכה** was the original **השלום**.

We recite over 30 **פסוקים** as part of the middle **ברכות** because Jewish prayer began as the recital of **פסוקים**.

We combine **ברכות** in **רash hashanah** on **מוסף שמונה עשרה** because the number of that we recite as part of **שמונה עשרה** always played an important role in early Jewish prayer and certainly as part of **מנוג ארץ ישראל** as seen by the fact that they maintained the practice of reciting only 18 **ברכות** in the daily **שמונה עשרה**.

We perform **תקיעת שופר** during **חזרת הש"ץ** in order to replicate the **תקיעת שופר** that took place in the **בית המקדש**.

Our return to early forms of Jewish prayer in **רash hashanah** is our way of demonstrating that we pine for a return to the period of early Jewish prayer, the time when the **בית המקדש** once stood.

APPENDIX

Sources Referred To In The Text-	page 23-25
-ערבית לליל שבת במנハ רומא	page 26
-שמונה עשרה לליל שבת במנח רומא	page 27
-שמונה עשרה לחול במנח ארץ ישראל	page 28
Map-Jews Of Germany 500-1000 CE-	page 29
Map-The Jews and Islam 750 CE-	page 30

Sources Referred To In The Text

1.

שמונה עשרה לתענית ציבור בזמן המשנה

משנה מסכת תענית פרק ב משנה א-סדר תעניות כיצד מוציאין את התיבה לרוחבה של עיר ונותנין אף מקלה על נבי התיבה ובראש הנשיא ובראש אב בית דין וכל אחד ואחד נוטן בראשו הוקן שבhnן אומר לפניהן דברי כבושין אחינו לא נאמר באנשי נינה (יונה ג') וירא אלהים את שkm ואת תעניותם אלא וירא אלהים את מעשיהם כי שבו מדרכם הרעה ובקבלה הוא אומר (יואל ב') וקרעו לבבכם ועל גנדיכם:

משנה מסכת תענית פרק ב משנה ב-עמדו בתפלה מוריידין לפני התיבה זkn ורניל ויש לו בניים וביתו ריקם כדי שההא לבו שלם בתפלה ואומר לפניהם עשרים וארבעה ברכות שמונה עשרה שבכל יום ומוסיף עליהם עוד שש:

משנה מסכת תענית פרק ב משנה ג-וallow hn זברנות ושופרות אל ה' בצרתה לי קראתי ויעני אשא עני אל ההרים וגוי ממעמקים קראתיך ה' תפלה לעני כי יטוף ר' יהודה אומר לא היה צריך לומר זברנות ושופרות אלא אמר תחתיהן רעב כי יהיה בארץ דבר כי יהיה בארץ אשר היה דבר ה' אל ירמיהו על דברי הבצרות ואומר חותמיהן:

משנה מסכת תענית פרק ב משנה ד-על הראשונה הוא אומר מי שענה את אברהם בהר המוריה הוא ענה אתכם ויישמע בקול עצקתו היום הזה ברוך אתה ה' גואל ישראל על השניה הוא אומר מי שענה את אבותינו על ים סוף הוא ענה אתכם ויישמע בקול עצקתו היום הזה ברוך אתה ה' זכר הנשכחות על השלישית הוא אומר מי שענה את יהושע בנגלי

הוא יענה אתכם וישמע קול צעקתכם היום הזה ברוך אתה ה' שומע תרואה על הרביעית הוא אומר מי שענה את שמו אל במצפה הוא יענה אתכם וישמע בקול צעקתכם היום הזה ברוך אתה ה' שומע צקה על החמישית הוא אומר מי שענה את אליו בהר הכרמל הוא יענה אתכם וישמע בקול צעקתכם היום הזה ברוך אתה ה' שומע תפלה על הששית הוא אומר מי שענה את יונה ממעי הדגה הוא יענה אתכם וישמע בקול צעקתכם היום הזה ברוך אתה ה' העונה בעת צרה על השביעית הוא אומר מי שענה את דוד ואת שלמה בנו בירושלים הוא יענה אתכם וישמע בקול צעקתכם היום הזה ברוך אתה ה' המרחים על הארץ:

2.

ראש השנה on **מוסף שמונה עשרה** as part of **ברכות**

تلמוד בבלי מסכת ברכות דף עמוד א-הני שבע דשباتא נגדי מי? אמר רבי חלפתא בן שאול: נגדי שבעה קולות שאמר דוד על המים. הנى תשע דראיש השנה נגדי מי? אמר רבי יצחק דמן קרטינגי: נגדי תשעה אוכרות שאמרה חנה בתפלתה, אמר מר: בראש השנה נפקדה שרה רחל וחנה. הנى עשרים וארבע דתעניות נגדי מי? אמר רבי חלבו: נגדי עשרים וארבע רגנות שאמר שלמה בשעה שהבנין ארון לבית קדשי הקדשים. אי הבי, כל יומה נמי נמריינהו אימת אמרינהו שלמה – ביום דרhami, אין נמי ביום דרhami אמרי להו.

3.

כל הברכות אחר חיתומיהן: The origin of the rule:

تلמוד ירושלמי (וילנא) מסכת ברכות פרק א-א"ר יודן מطبع קצר פותח בהז בברוך ואינו חותם בהז בברוך מطبع ארוך פותח בהז בברוך וחותם בברוך. **כל הברכות אחר חיתומיהן אין אמרים ברכה פסוק.**

4.

אין חותמין בשתיים: The origin of the rule:

تلמוד בבלי מסכת ברכות דף מט עמוד א-והתニア, רבי אומר: אין חותמין בשתיים!

5.

The complete **חתימת הברכה** that provides the basis for each **מדרש תהילים** in the daily **שמונה עשרה**

מדרש תהילים (בובר) מומור בט'-[ב]- הבו לך כבוד שמו. בשעה שאני זכר שמו, אתם הבו לה' כבוד שמו, בשם שאמר משה כי שם ה' אקרא הבו גודל לא-להינו (דברים לב ג), התפללו תפנות לפנוי. אמרו לו מנין אנו יודעין מכמה? אמר להם ראו כמה אוכרות יש בפרשה? אמרו לו שמונה עשרה; לכך אתם התפללו שמונה עשרה ברכות, לכך נאמר כבוד שמו, וכתיב כבוד ועווז. אמרו לו מנין אנו יודעין מהיכן נתחיל? אמר להם ראו מה בראש

להבין את התפלה

הפרשה? הבו לה' בני אלים, בני אברהם יצחק ויעקב, אף אתם ברכו ברכיה ראשונה א-להי אברהם א-להי יצחק וא-להי יעקב. ומה באוצרה שנייה? הבו לה' כבוד ועוון, אף אתם תננו לו כבוד ועוון, שהוא מהיה את המתים. ומה באוצרה שלישית? הבו לה' כבוד שמו, אף אתם ברוכו הא-ל הקדוש. השתחוו לה' בהדרת קדש, שנוטן דעתם לקדושים, שנאמר ורעתם קדושים בינה (משל ט י), בנגד חונן הדעת. קול ה' על המים, זו התשובה שנמשלה למים, דכתיב ויאבו מים (שמואל א' ז', ו'), בנגד הרצוה בתשובה. ה' על מים רבים, בנגד ותשליך במצולות ים כל חטאיהם (מיכה ז', ט'), בנגד חנון המרבה לסלות. קול ה' בכת, שנאמר ונאלתי אתכם בזוע נטויה (שמות ז', ו'), ולעתיד צועה ברב כחו (ישעיה סג א), בנגד גואל ישראל. קול ה' בהדר, להדר חולים ברפואתו, בנגד רופא חוליו עמו ישראל. קול ה' שובר ארזים, בנגד ברכת השנים, שմשבר מפקי עשרים ומתקני איפות ועשרי שלוחה, שהן בארזים, ומברך עולם ומביא זול לעולם, ושובר מטה רשות, בנגד מברך השנים. וישבר ה' את ארזי הלבנון, שמשבר רשי עומות העולם שהן גבותין בארץ, שנאמר אשר בגובה ארזים גבשו (עמוס ב', ט'), ומקבץ גליות מתוכן, בנגד מקבץ נדחי עמו ישראל. קול ה' הוצב להבות אש. אלו הדינים שנחצבו מתוך התורה שנמשלה באש, שנאמר הלא בה דברי באש (ירמיה גנ', בט'), וכתיב כי באש ה' נשפט (ישעיה סו טז), בנגד אוהב צדקה ומשפט. קול ה' יחליל מדבר. אלו הרשעים שמנוקים מכל מצוה כדבר, והק"ה מחלחל אותן, בנגד שובר אויבים. יחליל ה' מדבר קדש, בנגד הצדיקים בנחלות, הדומה למדבר קדש, שהסרו להם המים, שנאמר וישב העם בקדש (במדבר כ', א'), וכתיב ולא היה מים לעדרה (שם שם /במדבר כ', ב'), וחזרו המים בזכות משה ואהרן, בנגד משען ו מבטח לצדיקים. קול ה' יחולל אילות, ש يولדו מושיעים לישראל, שנמשלו לאילות, דכתיב דומה דודי לצבי או לעופר האילים (שיר השירים ב', ט'), וכתיב משווה רגלי כאיilot ב', כב', לד'), וכתיב מה נאו על הרים רגלי מבשר (ישעיה נב', ז'). ויחשוף יערות, שמתיש נבורתן של אומות העולם שנמשלו לעצי העיר, שנאמר ונקף סכבי העיר בברזיל (ישעיה י', לד'). ובהיכלו כלו אומר כבוד, כיון шибא משיח ויפרע מרשמי אומות העולם, מיד בית המקדש נבנה, לכך אמר א-להי רוד בונה ירושלים. דבר אחר קול ה' יחולל אילות, כיון שהקב"ה נתן קולו מיד מתחלהות האלות, הן אילנות אלה ואלון. ויחשוף יערות, שמנשר העלים של האילנות ומיבש אותן וחושפ קליפתן, כמה דאת אמר מחשוף הלבן (בראשית ל' לז). ה' למבול ישב, שישב בדיון עם הרשעים, וישמע תפלתן של באיתיבה, שנאמר ויזבור א-להים את נח (בראשית ח', א'), לכך נאמר שומע תפלה. וישב ה' מלך לעולם, שנתiyaשה דעתו בקרבנו של נח, וריהם על כל העולם, שנאמר וירח ה' את ריח הניחוח (בראשית ח', כא'), בנגד שאותך לבדך ביראה נעובד. ה' עוז לעמו יתן, בנגד טובה של תורה, שנאמר כי לך טוב נתתי לכם (משל ד', ב'), לכך נאמר הטוב שמן ולק נאה להודות. ה' יברך את עמו בשלום, בנגד עושה השלום.

ערבית לליל שבת במנהג רומי

ערבית של שבת

ואומר מומרו שיר ליום השבת וכו' :

**ברכו את יי' בטבורה ; והצבור עוניין בברוך יי' בטבורה ;
לעוֹלָם וְעַד :**

ברוך אתה יי' אלהינו מלך העולם אשר בלה מעשי
ביום השבעה ויקראתו שבחתך מערב ועד
ערב ונחנו מנוחה לעמו ישראל בקדושתו בורא ימים
ולילה גובל אור טפנוי חושך וחושך מפני אור חמעביר
יום וטביה לילה בטביה בין יום ובין לילה יי' צבאות
שmeno ושבטו חי וקיים תמייר הוא ימלוך עליינו לעוֹלָם
ועוד באו' בטבעריב ערבים :

ואמונה בשביעי קימת גורת דפרת להקבינו
ושמענו יCORD חptrת טהורים ירישוי
בחותה היא לראש ארבעה מירاث נתנה שטח ביה לב
ישורון : ערה פרית זרקה קנית רוממת שבחת תמייר
בינה ובינינו אותה היא לעולם כי יששת ימים עולטה

ערניות של שבת לו

תקנית ושביעי נחת למן שתנית לעטך ישראל
ולכבוד שטח שבחו ויטרו ברוך הוא משה ובני ישראל
כח ענו שירה בשמחה רבה ואמרו כלם מי כמך
באלים יי' טי במקה נארך בקרש נורא תחלות עשה
פלא : שומרי שביעי ראו גבורה תק על היס יתר כלם
הורז והטיליכו ואמרו יי' ימלוך לעולם ועד : תחיש
ישועה לשומרי עונגה תפירה לצאנך ואל יהיו עור לבוה
בפרתוב והושעתי לצאני ולא תהינתי עוז לבו ברוך
אתה יי' גאל ישראל :

שמונה עשרה ליל שבת במנハג רומה

לדור ודור נסילך לאל כי הוא לבבו מרים וקרוש
ושבחך אלהינו מפני לא ימוש לעולם וער
כי אל מלך גROL וקרוש אתה ברוך אתה יי הכהן הקדוש:
רנינס נוגנים לומר חמש קדחת נמקות וטרכנן.

ומאהבתך יואהינו שאהבתך אתה קדשת את יום השביעי
את ישראלי עמר לשבט תכליית מעשה
ומחלילך טלבנו שחמלת שמים ואארץ וברכתו טבל
על בני בריתך נתן לנו רחמים וקדשות טבל הומנימים
אליהנו את יום השביעי וכן פרתוב בתורהך: ויכלו
הנגול והקרוש הוּא לנרגלה השטיס והארץ וכל צבאות:
וינגורתך לקריישתך. יכול אליהם ביום השביעי
ולמנוחתך. ולעכורה. מלאכתו אשר עשה
וליה וראתה. ולחתת לנו ישנות ביום השביעי

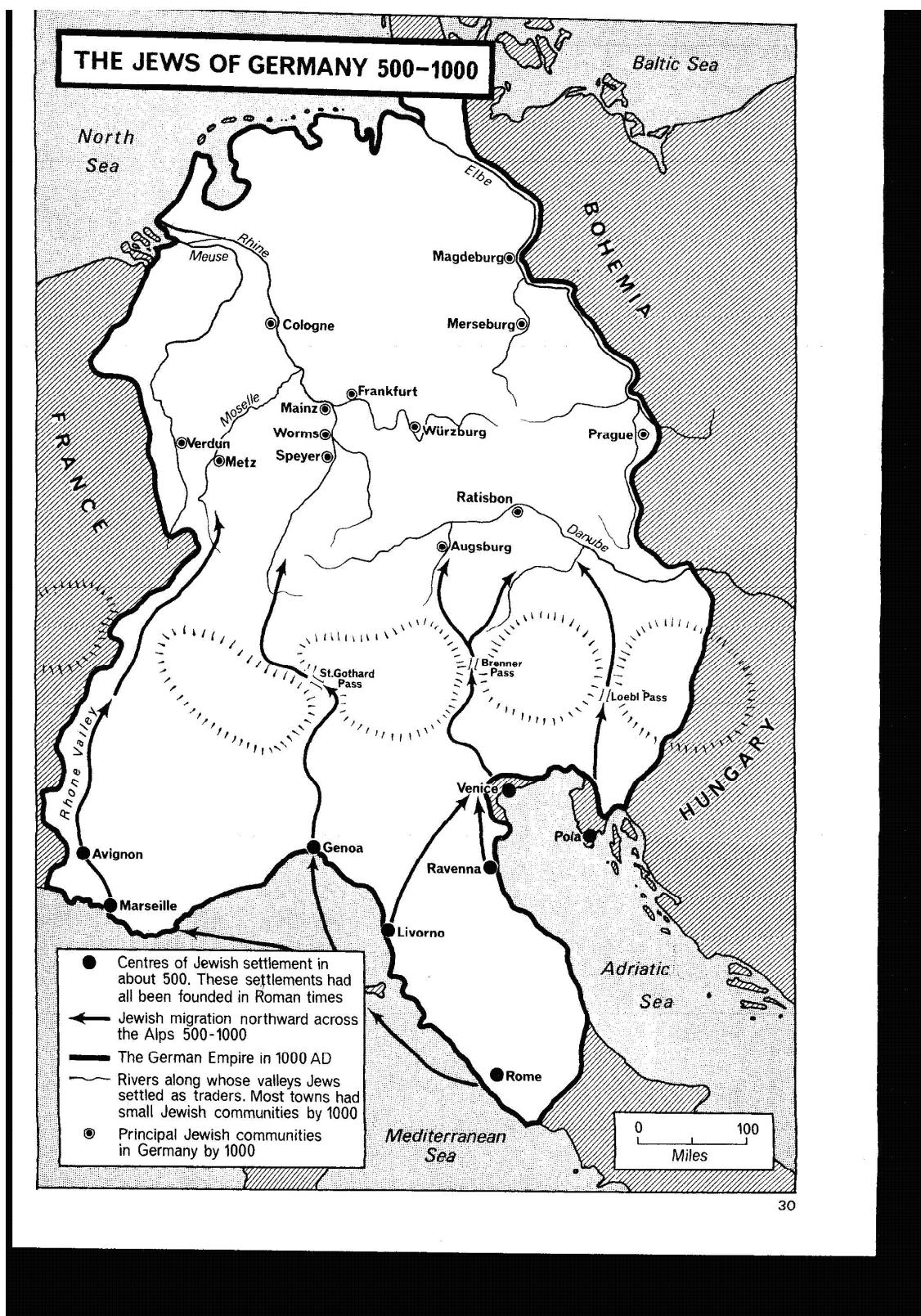
ערבית של שבת לח

ברכת ושלום מאהך: טבל מלאכתו אשר עשה:
ייברך אליהם את יום השביעי ויקרע אותו כי בו שבת
טבל מלאכתו אשר ברא אליהם לעשות:

שמונה עשרה לחול כמנגן ארץ ישראל

- מבחן הנוסחת המילולי, אך לא מבחינת התוכן והרעיון. והרי גוסח העמידה, כפי שנשתמר בקטפי הגניזה:
- (1) בא"י אזה"א אליהו אברהם אלהי יצחק ואלהי יעקב האל הגדול הגבור והנורא אל עליון קונה שמים וארץ מגננו ומגן אבותינו מבטחנו בכל דור ודור. בא"י מגן אברהם.
 - (2) אתה גבור משפט גאים חזק ומדין עריחים חיulosים מקים מתים מכלכל חיים מהיה מתים כהרף עין תשועה לנו תצמיה. בא"י מהיה המתים.
 - (3) קדוש אתה וגוזא שマー ואין אלה מלבדיך. בא"י האל הקדוש.
 - (4) חננו אבינו דעה מאחר ובינה והשכל מתורתך. בא"י חונן הדעת.
 - (5) השיבנו ה' אליך ונשובה חדש ימינו קדם. בא"י הרוצה בתשובה.
 - (6) סלח לנו אבינו כי חטאנו לך מחה והעבר פשעינו מגן עיניך כי רבים רחמייך. בא"י המרבה לסלוח.
 - (7) ראה בעגינו וריבגה ריבגה וגאלנו למען שマー. בא"י גואל ישראל.
 - (8) רפינו ה' אל' ממכאוב לבנו ויגזון ואננה העבר ממן והעלתה רפואה למכותינו. בא"י רופא חולין עמו ישראל.
 - (9) ברך עליינו ה' אל' את השנה הזאת לטובה בכל מני תבואה וקרבת מהירה שנת קץ גאותנו ושבע עולם מוצרות טובך ותנו ברכה במעשה ידינו. בא"י מברך השנה.
 - (10) תקע בשופר גדול לחורתנו ושה נס לקבוע גליותנו. בא"י מקבץ נדי ישראל.
 - (11) השיבה שופטינו כבראשונה ויוציאנו כבתחילה ומלוך עליינו אתה לבדך. בא"יओחט המשפט.
 - (12) למשומדים אל תה תקו ומלכות זדון מהירה תעקר בימינו והנוצרים והמנינים כרגע יאבדו ימחו מספר החיים ועם צדיקים אל יכתבו. בא"י מכנייע זדים.
 - (13) על גרי הצדיק יהמו רחמייך ותנו לנו שכר טוב עם עושי רצונך. בא"י מבטח לצדיקים.
 - (14) רחם ה' אל' ברחמייך הרבים על ישראל עמך ועל ירושלים עירך ועל ציון משכון כבודך ועל היכליך ועל מעונך ועל מלכות בית דוד משיח צדך. בא"י אלהי דוד בונה ירושלים.
 - (15) שמע ה' אל' בקול תפלאנו ורחם עליינו כי אל חנון ורחום אתה. בא"י שומע תפלה.
 - (16) רצאה ה' אל' ושכון בציון ויעבדוך עבדיך בירושלים. בא"י שאותך ביראה נעבדך.
 - (17) מודים אנחנו לך ה' אל' על כל הטובות והחסד שעשית עמו. בא"י הטוב לך להזות.
 - (18) שים שלומר על ישראל עמך וברכנו כולנו כאחד. בא"י עושה השלום.¹³

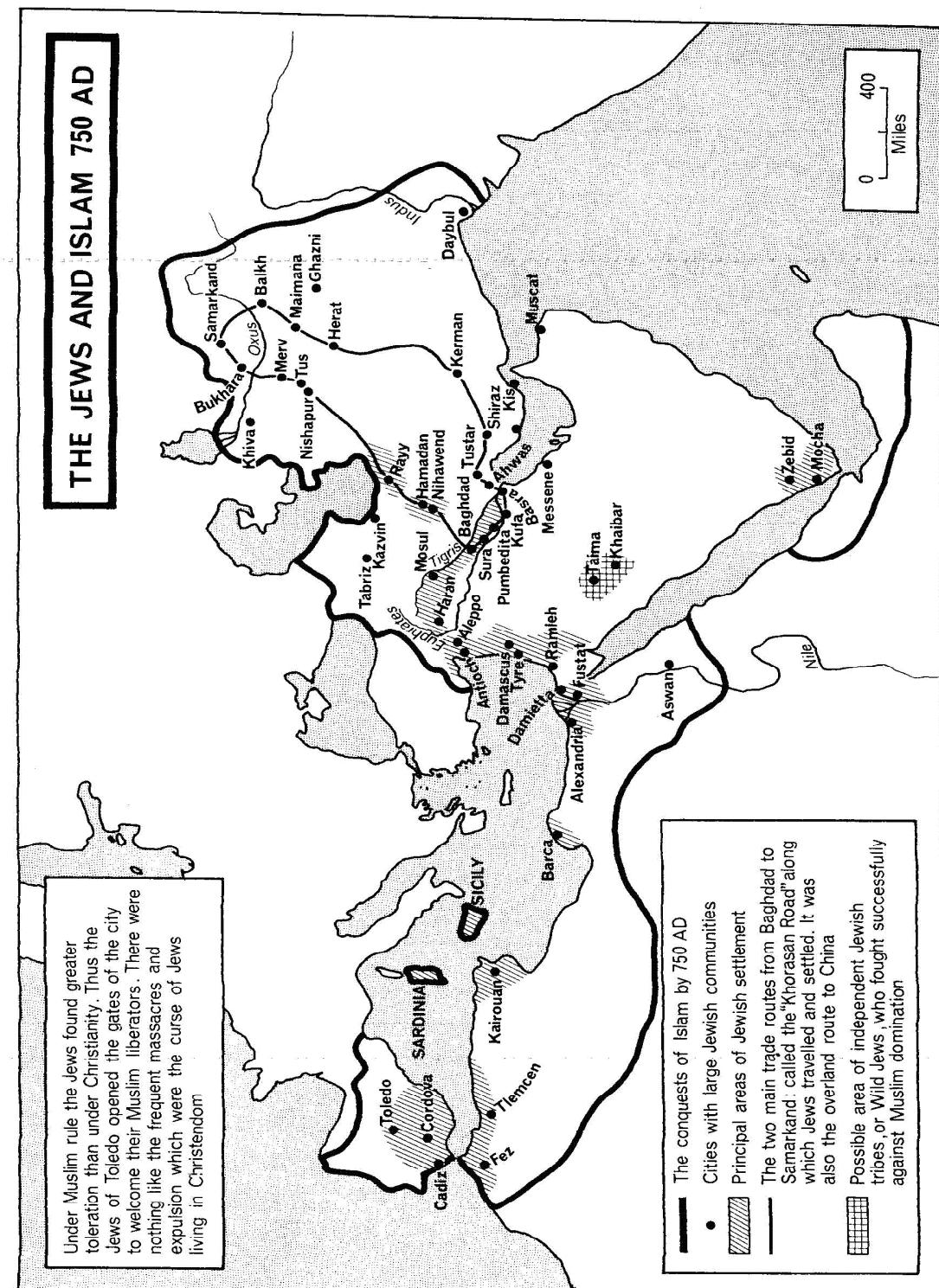
Reproduced from pages 43-44 מאסף לענייני חינוך והוראה חלק ח'

Reproduced from *Jewish History Atlas* by Martin Gilbert, Macmillan, 1976

THE JEWS AND ISLAM 750 AD

Under Muslim rule the Jews found greater toleration than under Christianity. Thus the Jews of Toledo opened the gates of the city to welcome their Muslim liberators. There were nothing like the frequent massacres and expulsion which were the curse of Jews living in Christendom

21

Reproduced from *Jewish History Atlas* by Martin Gilbert, Macmillan, 1976